

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 71313-09-16

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת קרן מילר

תובע פלוני

נגד

נתבעות

1. החברה לפיתוח מטה יהודה בע"מ
2. הכשרה היישוב חברה לביטוח

ב"כ התובע עו"ד אוריה רוזנבלט
ב"כ הנתבעות עו"ד ליאור מזרחי ליבוביץ

פסק דין

1. בפני תביעה לפיצוי בגין נזקי גוף שאירעו לתובע במסגרת עבודתו כנהג אוטובוס בשירות הנתבעת 1. הנתבעת 2 הינה המבטחת של הנתבעת 1. המחלוקת בין הצדדים נסבה הן לעניין החבות והן לעניין גובה הנזק.
2. בהתאם לטענת התובע, ביום 19.1.10 הסיע תלמידים במסגרת עבודתו מ"מטה יהודה" לכפר עין נקובא. כאשר הגיע עם האוטובוס לרחבת המכולת בכפר, היה צורך בנסיעה אחורנית, ותוך כדי הנסיעה פגע האוטובוס בטנדר שהתפרץ לטווח הנסיעה שלו. התובע טוען כי נהג הטנדר יצא מרכבו וצעד לכיוון האוטובוס, וכאשר פתח התובע את הדלת הקדמית, עלה נהג הטנדר לאוטובוס והחל להכותו. התובע הצליח להימלט החוצה, אך שם הצטרפו אל נהג הטנדר אנשים נוספים מהכפר, והיכו אותו אף הם. לבסוף, על פי הטענה, הצליח התובע להימלט מהכפר, עצר אוטובוס של "מטה יהודה" ונסע עימו לכיוון בית שמש, שם קיבל טיפול רפואי.
3. אציין כבר כעת כי טענתו המרכזית של התובע הינה כי הייתה על הנתבעות החובה לדאוג שלתובע יהיה נשק או כלי אחר להגנה עצמית וכן להדריך אותו להתמודדות עם אירועים מעין אלו, ומשלא נהגו כך עליהן לשאת בנזקיו כתוצאה מהאירוע.
4. האירוע המתואר הוכר על ידי המוסד לביטוח לאומי (להלן "המל"ל") כתאונת עבודה ולתובע נקבעה נכות צמיתה משוקללת של 19.25% (15% נכות נפשית ו-5% נכות אורתופדית).
5. מטעם הצדדים הוגשו חוות דעת רפואיות בתחומי האורתופדיה והפסיכיאטריה.
6. בתחום האורתופדי הגיש התובע את חוות דעתו של ד"ר לבני אשר העמידה את נכותו הצמיתה של התובע על 10% בגין הגבלה קלה בטווח התנועות של עמוד השדרה הצווארי. הנתבעות הגישו את חוות דעתו של ד"ר ביאליק שסבר כי לתובע לא נותרה נכות צמיתה בתחום

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 71313-09-16

תיק חיצוני:

- 1 האורתופדי. מטעם בית המשפט מונה פרופ' ליברגל אשר העמיד את נכותו הצמיתה של
- 2 התובע על 5% בשל הגבלה קלה בחלק מתנועות הצוואר.
- 3 7. בתחום הפסיכיאטריה הגיש התובע את חוות דעתו של ד"ר אופנהיים אשר העמיד את נכותו
- 4 הנפשית הצמיתה של התובע על 18%. מטעם הנתבעות הוגשה חוות דעתו של פרופ' פלד אשר
- 5 קבעה כי לתובע לא נותרה נכות צמיתה בתחום הנפשי. הצדדים הסכימו למיצוע הנכויות
- 6 בתחום הנפשי כך שנכותו של התובע תעמוד על 9%.
- 7 8. סך הנכות הרפואית המשוקללת שנקבעה לתובע הינה 13.55%.
- 8 9. באשר לראיות הצדדים הוגש מטעם התובע תצהירו שלו. מטעם הנתבעות הוגשו תצהיריהם
- 9 של מר שמעון רונן, מנהל מחלקת תחבורה במועצה האזורית מטה יהודה; וכן תצהירו של מר
- 10 שמעון בוסקילה, מנהל מחלקת בטיחות בתעבורה במועצה האזורית מטה יהודה (להלן
- 11 "בוסקילה").
- 12 10. בנוסף ביקשו הנתבעות לזמן נציג מטעם משרד החינוך שיביא עימו חוזר מנכ"ל התקף לחודש
- 13 ינואר 2010 ומתייחס להסעות תלמידים לבתי ספר אזוריים במועצות אזוריות בתוך שטחי
- 14 הקו הירוק. כמו כן התבקש הנציג לענות על מספר שאלות- האם משרד החינוך הוציא הוראה
- 15 לפיה על נהגי הסעות תלמידים לשאת נשק; האם קיימת הוראה כזו לשנת 2010; והאם
- 16 ההוראה תקפה גם לשטח הנמצא בתחומי הקו הירוק.
- 17 11. בדיון ההוכחות נחקר התובע על תצהירו. התובע ויתר על חקירתם של רונן ובוסקילה על
- 18 תצהיריהם. בדיון הגיש התובע את חוזרי מנכ"ל משרד החינוך שסומנו ת/1 ו-ת/2. רק זמן
- 19 מה לאחר דיון ההוכחות הוגשה תעודת עובד ציבור מטעם משרד החינוך, אך הנתבעות הודיעו
- 20 כי הן אינן מעוניינות בהגשתה, ולפיכך נקבעו מועדים להגשת סיכומי הצדדים.
- 21 **טענות הצדדים**
- 22 12. התובע טוען כי הנתבעות נושאות באחריות על אירוע התאנה בהיותן אחראיות על בטחונו
- 23 ושלמות גופו וכן מחויבות לספק לו סביבת עבודה בטוחה ותנאי עבודה בטוחים. צוין כי
- 24 למעסיק יש אחריות מוגברת כלפי עובדיו.
- 25 13. עוד טוען התובע כי במקרה זה חוזר מנכ"ל משרד החינוך הרלוונטי שעניינו הסעות תלמידים
- 26 למוסדות חינוך קובע כי על נהג הסעות תלמידים להיות חמוש. הוראה זו מלמדת, לטענת
- 27 התובע, על כך שאירוע מסוג זה שאירע במקרה דנן הינו אירוע שכח ונפוץ שהיה ניתן לצפותו.
- 28 14. כמו כן טוען התובע כי אילו היה עובר הדרכה ומצויד באמצעי הגנה עצמית שיש בהם כדי
- 29 להרתיע תוקפים, אירוע זה יכול היה להימנע. נטען כי הנתבעות הפרו גם את חובת ההדרכה
- 30 בהתאם לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים), התשנ"ט-1999.
- 31 התובע טוען להעדף אשם תורם הן מאחר שמדובר בעובד, הן מאחר שמדובר בתקיפתו
- 32 האלימה של התובע, והן לאור התנהגותו של התובע במהלך האירוע.
- 33 15. באשר לנזק טוען התובע כי הנכות הרפואית המשוקללת בשיעור 13.55% הינה נכות תפקודית,
- 34 וכי אירוע התאונה שינה את שגרת חייו ומשפיע על תפקודו.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 71313-09-16

תיק חיצוני:

16. מנגד טוענות הנתבעות להעדר אחריות. לטענתן דין התביעה להידחות שכן הן לא יכלו למנוע את האירוע. נטען כי על התובע היה להגיש תביעתו נגד תוקפיו, וכי מטענותיו עולה ניחוח חריף של גזענות.
 17. עוד טוענות הנתבעות כי הישוב עין נקובא הינו ישוב ישראלי שהוא חלק ממועצה אזורית מטה יהודה, וכי כל ניסיון לשוות לאירוע זה נופך של אירוע ביטחוני הינו מנותק מהמציאות. נטען עוד כי התובע הפריז בתיאוריו תוך הרחבת חזית מכתב התביעה, ולא הביא עדים שיוכלו לתמוך בגרסתו.
 18. הנתבעות טוענות כי לא העמידו את התובע בסיכון ולא העסיקו אותו בסביבת עבודה לא בטוחה, וכי מדובר באירוע חריג ביותר שאינו צפוי ושאינו עומד במבחני ע"א 3510/99 **ולעס נ' אגד**, פ"ד נה(5) 826 (2001) (להלן "**עניין ולעס**").
 19. באשר לחוזר המנכ"ל טוענות הנתבעות כי אין לקבל טענות אלו שכן מדובר בהרחבת חזית אסורה, ובטענה שלא הוזכרה בכתב התביעה המקורי. לגופו של עניין טוענות הנתבעות כי הרציונל בבסיס ההוראות בחוזר זה הינו הגנה על בטחון התלמידים ולא על בטחון הנהג בהתייחס לחששות ביטחוניים ובעיקר בנוגע ליישובי קו התפר. לבסוף נטען כי התובע לא הוכיח קשר סיבתי בין נשיאת נשק למניעת האירוע, וכי דווקא נשיאת נשק הייתה יכולה להחמיר את תוצאות האירוע.
 20. באשר לנזק נטען כי מדובר בנכויות קלות שאינן משפיעות על התובע בחיי היומיום. התובע ממשיך לעבוד באותה עבודה ובאותו היקף מאז התאונה ושכרו ממשיך לעלות.
- דיון והכרעה – מסגרת נורמטיבית**
21. אין מחלוקת כי לנתבעת 1, כמעסיקתו של התובע, קיימת חובת זהירות מושגית כלפי התובע.
 22. בבחינת חובת הזהירות הקונקרטית יש לבחון האם האדם הסביר יכול היה לצפות בנסיבות המקרה הספציפיות את התרחשות הנזק שאירע, והאם כעניין שבמדיניות היה עליו לצפות את התרחשות הנזק.
 23. הפסיקה הכירה בכך כי על מעסיק "לנקוט את כל האמצעים הסבירים כדי לוודא שעובדיו יוכלו לבצע את עבודתם בתנאי בטיחות אופטימאליים. בתוך כך, על המעביד לספק סביבת עבודה בטוחה, להגן על עובדיו מפני סיכונים המצויים במקום העבודה ובתהליך העבודה, להנהיג שיטות עבודה נאותות ולפקח על ביצוען" (ע"א 1815/09 **סופריוור כבלים בע"מ נ' אלבז**, פסקה 7 (27.12.2010) (להלן "**עניין אלבז**").
 24. היקפה של חובת הזהירות הקונקרטית אינו חופף בהכרח את הסטנדרטים שנקבעו בחיקוקים ובהנחיות רלוונטיים, אך אלו מהווים אינדיקציה להיקף החובה (עניין **אלבז**, פסקה 9; ע"א 2906/01 **עיריית חיפה נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ**, פסקה 23 (25.5.2006); ע"א 741/83 **גוריון נ' גבריאלי**, פ"ד לט(4) 266, 272 (1985)).
 25. בענייננו מדובר על התרחשות אירוע פלילי בו הותקף עובד של הנתבעת 1. שאלת האחריות הקמה בניזיקין בשל מחדלו של הנתבע לנקוט אמצעי זהירות למניעת מעשה עברייני שבוצע

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 71313-09-16

תיק חיצוני:

על-ידי צד שלישי כנגד התובע נידונה בהרחבה בעניין ולעס. נפסק כי יש לבדוק את התקיימותו של כל אחד מיסודות עוולת הרשלנות, ובמסגרת זו בעיקר את שאלת צפיותו של האירוע העברייני – אופיו והיקפו. כן נקבעו מבחני עזר בעניין זה:

"האם היה הנתבע מודע להתרחשות הקרבה של המעשה העברייני (בהקשר זה יש לבחון לא רק את הספונטניות והפתאומיות של המעשה העברייני עצמו, אלא גם את התנהגותו של העברייני עובר למעשה); האם התרחשו בעבר במקום האירוע אירועים דומים; האם שכיחים באותה סביבה מעשים פליליים; האם המעשה העברייני שאירע הינו מעשה שיגרתי או שמא היה חריג באופיו; האם היה הנתבע בעל השליטה והפיקוח על העברייני או על מקום הביצוע; האם, בהתחשב במהות היחסים בין בעלי-הדין, היה התובע יכול להסתמך באופן סביר על כך שהנתבע ינקוט אמצעי זהירות סבירים לשמירת ביטחונו מפני עבריינים...; האם ניתן ללמוד על קיומה של החובה מכלל הנסיבות האחרות של המקרה".

מן הכלל אל הפרט

26. על נסיבות האירוע העיד התובע עצמו. התובע סיפר כי ביום האירוע היה אמור לאסוף תלמידים בתחנה הראשונה ליד המכולת בעין נקובא, ומשם היה אמור להמשיך לנסוע לכפר עין רפא. ברחבת המכולת יש צורך לנסוע אחורנית על מנת להסתובב. כאשר החל התובע לנסוע לאט אחורנית התפרץ מאחוריו טנדר ושני הרכבים התנגשו. התובע עצר את הרכב אך הותיר אותו מונע, נהג הטנדר התקרב לאוטובוס והתובע פתח לו את הדלת הקדמית. לדברי התובע, הנהג הסתער עליו והחל להכותו בכל חלקי הגוף. התובע הצליח להימלט מהדלת הקדמית וירד מהאוטובוס. נהג הטנדר ירד אחריו למטה ושם ברחבה חיכו עוד בחורים שהצטרפו לתקיפתו והוא מצא את עצמו מותקף מכל כיוון.

27. התובע המשיך והעיד כי הצליח להימלט ממעגל התוקפים אותו ורץ לכיוון היציאה מהכפר. כאשר רץ ראה עוד אנשים מתקרבים לרחבת המכולת עם מקלות וברזלים בידיהם. בהתאם לתצהירו של התובע, כאשר הגיע ליציאה מעין נקובא הצליח לעצור אוטובוס של "מטה יהודה" ואיתו נסע לכיוון בית שמש לקבלת טיפול רפואי.

28. הנתבעות אינן מכחישות את עצם האירוע, אך סבורות כי התובע מפריז בתיאוריו וכי עדותו לא נתמכה בעדות נוספת. איני סבורה כי למחלוקת זו ישנה חשיבות ממשית לענייננו. יש לקבל את עדותו של התובע, אשר בבסיסה היתה מהימנה, באשר לעצם התקיימות אירוע אלים בכפר באותו היום בעקבות תאונת דרכים קלה בין האוטובוס בו הוא נהג לבין טנדר. עדותו של התובע אודות האירוע נתמכת גם בתיעוד הרפואי שהוצג. כך, במסמך מ"טרם" יום לאחר האירוע נכתב כי התובע הותקף, ובמסמך רפואי מיום 21.1.2010 נכתב כי "הותקף במסגרת העבודה".

29. יש להוסיף כי מלבד התוקפים לא היו נוכחים במקום אנשים נוספים שזהותם ידועה אותם ניתן היה לזמן לעדות. באשר לנהג האוטובוס שאסף את התובע לאחר שנמלט מהכפר, הרי

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 71313-09-16

תיק חיצוני :

- 1 שהוא לא היה עד לאירוע עצמו ולכן לא היה יכול לשפוך אור על נסיבות האירוע. לאור האמור,
- 2 יש לקבל את עדותו של התובע על התרחשות האירוע האלים, גם אם ניתן לסבור כי חלק
- 3 מתיאוריו היו מופרזים.
- 4 30. השאלה העיקרית בהליך זה הינה האם נסיבות האירוע מקימות אחריות של הנתבעות כלפי
- 5 התובע. אני סבורה כי התשובה לכך היא בחיוב.
- 6 31. אתייחס תחילה לטענת הנתבעות לביסוס התביעה על טענות גזעניות. גם אם ניתן היה לזהות
- 7 בעדותו של התובע טענות המתבססות על מוצאם של התוקפים אותו, הרי שטענות התובע
- 8 בסיכומיו אינן מתייחסות כלל לעניין זה והנתבעות הן אלה שמעלות פעם אחר פעם סוגיה זו.
- 9 טענת התובע, ללא קשר למאפייני הכפר בו הותקף, היא כי היה על הנתבעות לחמש את
- 10 התובע, להדריך אותו ולצייד אותו באמצעי הגנה עצמית.
- 11 32. טענה נוספת של הנתבעות היא להרחבת חזית. גם טענה זו יש לדחות. התובע טען עוד בכתב
- 12 תביעתו כי הנתבעת 1 לא הכשירה את התובע להתמודדות עם סיכונים מעין אלו שהתרחשו
- 13 באירוע ואף לא סיפקה לו אפשרות להתגונן (סעיף 14 לכתב התביעה). לא הייתה חובה על
- 14 התובע להפנות בכתב תביעתו לחוזר המנכ"ל הרלוונטי, שכן מדובר בחלק מהדין שהתובע
- 15 אינו מחויב להזכירו בכתב תביעתו (ראו סעיף 3 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981 המכליל
- 16 במסגרת המונח "דין" גם הוראות מינהל; וכן ע"א 8023/16 **ארביב אור נ' פנטופט ג'נאח**,
- 17 פסקה 9 (20.8.2019)). מעבר לכך, ממילא ביקשו הנתבעות עצמן במסגרת הגשת ראיותיהן כי
- 18 תינתן תעודת עובד ציבור ממשרד החינוך באשר לחוזר המנכ"ל הרלוונטי, כך שאין הן יכולות
- 19 לטעון להרחבת חזית בעניין זה.
- 20 33. לגופו של עניין. חוזר המנכ"ל הרלוונטי למועד האירוע הוגש על ידי התובע (ת/1). נספח ד'
- 21 לחוזר זה ("הנחיות ביטחון ובטיחות – הוראות האגף הבכיר לביטחון, לבטיחות ולשעת
- 22 חירום") קובע בסעיף 1.ב.1(1)(ב): "בהסעות המבוצעות על ידי רשויות מקומיות אל מחוץ
- 23 לתחום היישוב, וכן בהסעות המבוצעות על ידי המועצות האזוריות (בעיקר הסעות לבתי ספר
- 24 אזוריים ועל ידי רשויות "קו התפר"), על הנהגים להיות חמושים באקדחים".
- 25 34. הנתבעות סבורות כי סעיף זה אינו רלוונטי לענייננו מאחר שסעיף זה נועד להגן על ביטחון
- 26 התלמידים, בעיקר בדגש על יישובי קו התפר, ובהתייחס לסיכונים ביטחוניים. אני סבורה
- 27 כי ניתן לקבל טענה זו. הנתבעות קוראות לחוזר המנכ"ל הוראות שאינן נכללות בו, והן אף
- 28 ויתרו על חקירתו של נציג משרד החינוך על מנת לרדת לשורשם של דברים.
- 29 35. מכל מקום, הנספח עצמו מדבר על "הנחיות ביטחון ובטיחות", כך שלא ניתן לקבוע כי עניינו
- 30 בסיכונים ביטחוניים בלבד, וברי כי הוא עוסק בכל סיכון בטיחותי או ביטחוני בהסעות
- 31 תלמידים. כך למשל, בסעיף 2 לנספח ד' מפורטים סיכונים שונים בהסעות מאורגנות. סיכונים
- 32 אלו כוללים במפורש תאונה, אלימות והתפרעות של תלמידים, ועוד.
- 33 36. בנוסף, על אף שניתן להניח כי מטרתו המרכזית של הנוהל הינה להגן על שלומם של
- 34 התלמידים, לא ניתן להוציא מכלל זאת את נהג ההסעות שאף הוא חשוף לסכנות האמורות,

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 71313-09-16

תיק חיצוני:

- 1 וברי כי כל הוראה נועדה להגן הן על התלמידים והן עליו. אחריותן של הנתבעות לשלומן של
- 2 עובד מטעמן אינה פחותה מאחריותן לשלומם של התלמידים אותם הם מסיעים. עוד יש
- 3 להוסיף כי העובדה שהנתבעת 1 מחויבת לנקוט באמצעי בטיחות על מנת להגן על שלומם של
- 4 התלמידים, מלמדת כי הוצאותיה בהגנה על הנהג הן שוליות שכן היא ממילא מחויבת בהן,
- 5 ולפיכך ניתן להניח כי הוצאות מניעת הנזק כלפי התובע קטנות מתוחלת הנזק הצפוי (ראו
- 6 עניין ולעס, פסקה 17).
37. כך גם אין לקבל את הטענה כי מטרתו של הנוהל להגן על יישובי קו התפר. הנוהל מגדיר
- 8 בבירור את חובת החימוש כחלה על כל הסעה מחוץ ליישוב, הסעות לבתי ספר אזוריים
- 9 והסעות על ידי רשויות "קו התפר". כך גם בסעיף 1.א. (4) לנספח ד' מוגדרות ההסעות בתחומי
- 10 המועצות האזוריות או המקומיות יחד עם רשויות "קו התפר" ואין הבחנה ביניהן לעניין
- 11 הוראות הנוהל. יש לציין כי בנוגע להסעות ברחבי יהודה ושומרון ישנן הנחיות ייחודיות
- 12 ונפרדות המביאות בחשבון את הסיכונים המוגברים באזורים אלו.
38. כמפורט לעיל, חוזר המנכ"ל מהווה אינדיקציה להיקף חובת הזהירות הקונקרטית המוטלת
- 14 על הנתבעות כלפי התובע. הנתבעות לא הצביעו על כל טעם ענייני לצמצום חובת הזהירות כך
- 15 שלא תכלול את הוראות חוזר המנכ"ל. המצהירים מטעם הנתבעות כלל לא התייחסו לחוזר
- 16 המנכ"ל ולהוראות משרד החינוך המחייבות אותם, ולא הבהירו מדוע אין הם פועלים בהתאם
- 17 להוראות נוהל זה (על מעמדו של חוזר מנכ"ל משרד החינוך בענייני בטיחות ראו בג"ץ
- 18 10980/04 איגוד הממונים על בטיחות ברשויות המקומיות נ' שרת החינוך (23.1.2007)).
39. אין חולק כי התובע לא היה חמוש באקדח כמתחייב מהנוהל האמור. בכך הפרו הנתבעות את
- 20 חובת הזהירות שלהן כלפי התובע. עם זאת, אוסיף ואציין כי גם אם הייתי מתעלמת מחוזר
- 21 המנכ"ל עדיין היה מקום לקבוע כי הופרה חובת הזהירות על ידי הנתבעות.
40. החשש מהיתקלות באירוע אלים על ידי נהגי הסעות הוא לטעמי בגדר הצפיות הסבירה של
- 23 מעסיקי הנהגים. למרבה הצער, תופעת האלימות בין נהגים בכבישים ידועה ומוכרת (ראו
- 24 למשל רע"פ 5662/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (2.8.2018); עפ"ג (מחוזי י-ם) 13985-
- 25 03-19 טאהא נ' מדינת ישראל (31.10.2019); ת.פ. (מחוזי חי') 5455-06-11 מדינת ישראל נ'
- 26 בדארנה (13.5.2012); ת.פ. (שלום ק"ג) 36718-01-18 מדינת ישראל נ' איזרייב (24.6.2020);
- 27 ת.פ. (שלום חי') 58818-06-18 מדינת ישראל נ' גושין (29.7.2020)).
41. סכסוכים בין נהגים שמתדרדרים לכדי אלימות אינם עניין נדיר במחוזותינו. העובדה כי נהגי
- 29 הסעות נמצאים במהלך כל שעות עבודתם על הכביש מגבירה את הסיכוי כי יתקלו בשלב כזה
- 30 או אחר באירוע אלים. אירועי אלימות נוספים יכולים להתרחש בשל אירועים ביטחוניים או
- 31 בשל אלימות בין תלמידים בהסעות.
42. הנחה זו נתמכת גם בחוזר מנכ"ל משרד החינוך שהוגש. כלומר, גם אם הייתי מתעלמת
- 33 מדרישת משרד החינוך כי נהג ההסעות יהיה חמוש באקדח, הרי שלא ניתן להתעלם מההנחה

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 71313-09-16

תיק חיצוני :

- 1 העומדת בבסיס חוזר המנכ"ל לפיה הסעות התלמידים עלולות להיות חשופות לאירועים
- 2 חריגים, כגון אירועים ביטחוניים, אירועי אלימות וכדומה.
- 3 43. היחסים המיוחדים של עובד ומעביד מצדיקים אף הם קביעת חובת זהירות רחבה כאשר
- 4 העובד מסתמך על המעסיק כי ינקוט בכל אמצעי הזהירות הסבירים הנדרשים למניעת נזקי
- 5 גוף במהלך עבודתו. אוסיף כי הנתבעות לא התייחסו לעלויות של אמצעים אלו, ולמצער ככל
- 6 שמדובר בהדרכת עובדים, שממילא מתבצעת בעניינים אחרים (ראו תצהירו של בוסקילה),
- 7 ובצידום באמצעי התגוננות פשוטים, דומה כי אין מדובר בעלויות משמעותיות.
- 8 44. בתצהירו של בוסקילה מטעם הנתבעות צוין כי הוא מדריך ומנחה את הנהגים עובדי המועצה
- 9 מה עליהם לעשות במקרה של תאונת דרכים. במקרה של תאונה קלה ההנחיה היא להחליף
- 10 פרטים בלבד, לעזוב את המקום ועם הגיעו חזרה למועצה לדווח לו על התאונה. התצהיר אינו
- 11 מתייחס כלל להנחיה או הדרכה כלשהי למקרה של אלימות המופעלת אם כלפי הנהג ואם
- 12 כלפי התלמידים, אם בשל אירוע ביטחוני ואם בשל אירוע פלילי או אחר. התצהיר אף אינו
- 13 כולל התייחסות לאמצעי הגנה עצמית שמסופקים לנהג הן על מנת להגן על התלמידים בעת
- 14 הצורך והן על מנת להגן על עצמו.
- 15 45. כפי שעולה מהראיות, הנתבעות כלל אינן מתייחסות ומתמודדות עם אירועים כאלה והן אינן
- 16 ממלאות את חובתן להדריך ולספק אמצעי הגנה במקרה של אלימות כלשהי כלפי נהג
- 17 ההסעות. ההדרכות מטעמן כלל אינן מתייחסות לנושא זה ודומה כי די בכך על מנת לבסס
- 18 הפרה של חובת הזהירות. אוסיף ואעיר כי הנתבעות לא ביססו בשום דרך את טענתן כי מדובר
- 19 באירוע נדיר וכי לא אירעו בעבר אירועים דומים.
- 20 46. באשר לקשר הסיבתי. הנתבעות טוענות כי לא הוכח קיומו של קשר סיבתי, אך דומה כי
- 21 בנסיבות המקרה קביעת הקשר הסיבתי מבוססת על השכל הישר ועל הוראות חוזר המנכ"ל.
- 22 הנתבעות העלו חשש כי נשיאת נשק על ידי הנהג הייתה מביאה דווקא להחרפת האירוע. עם
- 23 זאת, יש להניח כי בטרם קביעת הוראות חוזר המנכ"ל התקיימו דיונים בשאלה זו, והוכרע
- 24 כי על הנהגים להיות חמושים. מובן כי נדרשת הכשרה מתאימה של הנהגים להתנהגות
- 25 במצבים שונים ולשימוש נכון וזהיר בנשק, אך חוזר המנכ"ל מניח שנשיאת נשק תקטין את
- 26 הסיכונים הצפויים במסגרת הסעות תלמידים.
- 27 47. מעבר לכך, ניתן להניח כי עצם נשיאת הנשק, גם ללא שימוש בו, עשויה להרתיע תוקפים
- 28 פוטנציאליים. בדומה נקבע בעניין **ולעס** כי "נוכחותו של מאבטח לבוש מדים וחמוש עשויה
- 29 בהחלט להרתיע עבריינים מפני התנכלות חסרת תכלית לאזרחים תמימים" (פסקה 19).
- 30 48. כך גם אמצעים להגנה עצמית לצד הדרכה מתאימה היו עשויים למנוע או להקטין את הנזק
- 31 שנגרם לתובע והיו מאפשרים לו להתגונן מפני תוקפיו.
- 32 49. אעיר כי הצדדים לא התייחסו לאפשרות לפיה גם אם התקיפה היתה נמנעת, יתכן ועצם
- 33 האיום בתקיפתו של התובע היה מותיר בו נכות נפשית, שאין לה למעשה קשר סיבתי
- 34 להתרשלות הנתבעות. מאחר שנקודה זו לא עלתה במפורש בטענות הנתבעות (אשר התייחסה

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 71313-09-16

תיק חיצוני:

רק לשאלה האם אירוע התקיפה היה נמנע לו היה נושא התובע נשק; ומאחר שחוות הדעת בתחום הנפשי מתייחסות למצב הנפשי כתוצאה מאירוע התקיפה עצמו, כך שלא ניתן לעשות את ההבחנה האמורה; ומאחר שהמומחים לא נחקרו על חוות דעתם; יש מקום לייחס את מלוא הנכות הנפשית להתרשלות הנתבעות.

50. לסיכום, יש לקבוע כי הנתבעות הפרו את חובת הזהירות הקונקרטית כלפי התובע, וכי ישנו קשר סיבתי בין התרשלותן לבין הנזקים שנגרמו לתובע.

51. בטרם אעבור לבחון את שאלת הנזק אעיר כי אין לקבל את טענת הנתבעות כי היה על התובע לתבוע את התוקפים במקום את הנתבעות. הפסיקה למדה מהוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש] כי "כל אחד מהמעוולים אחראי כלפי הניזוק למלוא הנזק; הניזוק רשאי לתבוע כל אחד מהמעוולים בלי לצרף את האחרים; הניזוק אינו יכול להיפרע יותר מכפי נזקו; ואילו ביחסים הפנימיים בין המעוולים הם זכאים להשתתפות ולשיפוי מלא בינם לבין עצמם" (ע"א 7008/09 **עבד אל רחים נ' עבד אל קאדר**, פסקה 36 לפסק דינו של כב' השופט עמית (7.9.2010)). לפיכך יש לדחות את טענת הנתבעות ולהעיר כי הנתבעות היו רשאיות להגיש הודעת צד ג' כנגד התוקפים.

נזק

52. התובע, יליד 1979, בן 30 במועד התאונה וכיום בן 41. התובע ממשיך לעבוד אצל הנתבעת 1 כנהג הסעות.

53. הצדדים לא ביקשו לחקור את מומחה בית המשפט בתחום האורתופדי ולפיכך יש לקבל את קביעתו כי נכותו הצמיתה של התובע הינה 5% בשל הגבלה קלה בחלק מתנועות הצוואר. בתחום הנפשי הסכימו הצדדים למיצוע הנכויות כך שנכותו של התובע תעמוד על 9%. סך הנכות הרפואית המשוקללת שנקבעה לתובע הינה 13.55%.

54. שכרו הממוצע של התובע בשנת 2009 עמד על 8,186 ₪ לחודש. בחודש התאונה, ינואר 2010, הרוויח התובע משכורת של 3,360 ₪. לפיכך יש להעמיד את הפסד השכר שלו לעבר על 4,800 ₪ (במעוגל). מעבר לכך לא צורפו תלושי משכורת ולפיכך בכך מתמצה הפסד השכר לעבר.

55. באשר להפסדי שכר לעתיד. נכותו הרפואית של התובע הינה תפקודית במלואה. התובע עובד כנהג הסעות הנדרש לשבת ולנהוג במשך שעות רבות וברי כי בעת הנהיגה נעשה שימוש בצוואר. מגבלה בצוואר במקצוע מעין זה הינה אם כן תפקודית. כך גם נכותו הנפשית של התובע. נכות נפשית שנוצרה על רקע אירוע שהתרחש במהלך עבודתו של התובע עשויה להשפיע על תפקודו של התובע כולל תפקודו בעבודה. ואכן, התובע העיד כי לאחר התאונה רצו להחזירו בשלב כלשהו למסלול הנסיעה הכולל את עין נקובא אך בשל הטראומה מהאירוע הוא סירב בכל תוקף (עמ' 4 לפרוטוקול ש' 23-24). כך גם הוא אינו מבצע נסיעות לכפרים ערביים באזור (עמ' 4 לפרוטוקול ש' 26).

56. נכויותיו של התובע עלולות להשפיע על שכרו בעתיד, אם בשל המגבלה בצוואר שעשויה להשפיע על התפקוד עם התקדמות הגיל וקשיים פיזיים אחרים; ואם בשל המגבלה הנפשית

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 71313-09-16

תיק חיצוני:

שמגבילה את הקווים בהם הוא מוכן לנסוע, מגבלה שכיום מתקבלת ככל הנראה בהבנה על ידי מקום עבודתו, אך אין ביטחון כי כך יהיה גם בעתיד.

57. על אף האמור אני סבורה כי את הגריעה מכוסר השתכרותו של התובע יש להעמיד על מחצית הנכות הרפואית. הנכות בצוואר היא נכות נמוכה, ואף התובע העיד כי עבודתו אינה מאומצת במיוחד והינה יחסית רגועה (עמ' 11 לפרוטוקול ש' 1). כמו כן העיד התובע כי לא נזקק לטיפול פסיכיאטרי לאחר התאונה והתרשמתי כי התובע מצליח לתפקד באופן תקין סך הכל בעבודתו על אף נכויותיו. כמו כן, שכרו של התובע בשנים שלאחר התאונה עלה והשביח בשל הוותק שצבר, ואין כל ראייה לפגיעה בשכרו כתוצאה מהתאונה, כך שהחשש לפגיעה בשכרו היא בעתיד בלבד.

58. באיזון בין השיקולים האמורים, יש להעמיד את הפסד השכר לעתיד על מחצית הנכות הרפואית.

59. בהתאם לדוח הרציפות שהוגש על ידי הנתבעות, עומד בסיס השכר של התובע, נכון לשנת 2016 על סך של 10,065 ₪ לחודש. לא הובאו נתונים עדכניים ולכן זהו הבסיס לחישוב ההפסדים. חישוב של חצי תחשיב מעמיד את הפסדי ההשתכרות לעתיד, כולל הפסדי פנסיה, על סך של 165,000 ₪.

60. באשר להוצאות, התובע צירף מעט קבלות, אשר לגבי חלקן לא ידע להסביר בעדותו כיצד הן קשורות לאירוע. כך גם בעניין עזרת צד ג' אין כל פירוט בתצהירו. לפיכך בגין שני ראשי נזק אלו יש לפסוק סכום גלובלי כולל של 4,000 ₪.

61. את ראש הנזק של כאב וסבל יש להעמיד על 65,000 ₪ בהתחשב באופי האירוע, בתקיפה האלימה, בסכנה שחש התובע בעת האירוע ובנכויותיו של התובע.

62. יש להעיר כי הנתבעות לא טענות לקיומו של אשם תורם וממילא אני סבורה כי ניתן לייחס לתובע אשם תורם כלשהו להתרחשות האירוע כאשר הופעלה כלפי התובע אלימות ללא כל התגרות מצידו.

63. סך כל הנזק עומד אם כן על 234,000 ₪.

64. התובע דרש כי ייפסק לו החזר בגין שכר הטרחה ששילם עבור תביעתו במל"ל. לא מצאתי להתייחס לשאלה העקרונית בעניין זה (ראו עמדותי בתיקי תאונות דרכים- ת"א (שלום י-ם) 68722-06-17 פלונית נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ (4.6.2020); ת"א (שלום י-ם) 35174-12-18 פלונית נ' איי ג'י ישראל חברה לביטוח בע"מ (6.7.2020)), שכן ממילא התובע לא הוכיח הוצאה זו. התובע לא התייחס לכך בתצהירו, לא צירף לתצהירו אסמכתא על תשלום בעניין זה, ואף לא התייחס לשאלה האם התחייב התובע לשלם שכר טרחה נפרד עבור ההליך במל"ל וההליך בבית המשפט (ראו ת.א. (מחוזי י-ם) 24758-03-11 אהל נ' המאגר הישראלי לביטוחי רכב, פסקה 38 (21.5.2015)).

65. מסכום הנזק יש להפחית תגמולי מל"ל ששולמו לתובע ועומדים על 53,535 ₪. סך הנזק לאחר ניכוי תגמולי מל"ל עומד על 180,465 ₪.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 71313-09-16

תיק חיצוני:

- 1 66. הנתבעות תשלמנה לתובע את הסכום האמור בצירוף שכ"ט עו"ד בשיעור של 20% בתוספת
- 2 מע"מ והוצאות משפט. הסכומים ישולמו תוך 30 יום.
- 3
- 4 ניתן היום, כ"ה ניסן תשפ"א, 07 אפריל 2021, בהעדר הצדדים.
- 5

קרו מילר, שופטת

- 6
- 7
- 8
- 9

